הדולפנין פרין ורבין (א) כבני אדם מאי דולפנין אמר רב יהודה בני ימא כל שביציו מבחוץ מוליד (ב) וכל שבפנים מטיל ביצים איני (א) והאמר שמואל א אווז ואווז בר כלאים זה בזה והוינן בה מ"ט אמר אביי זה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים ותרוייהו מטילי ביצים אלא כל שזכרותו מבחוץ מוליד מבפנים מטיל ביצים (ב) כל שתשמישו ביום (ג) יולד ביום בלילה יולד בלילה כל שתשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה (ד) תשמישו ביום יולד ביום תרנגול בלילה יולד בלילה עטלף תשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה אדם וכל דדמי ליה למאי נפקא מינה לכדרב מרי בריה דרב כהנא (ג) דאמר רב מרי בריה דרב כהנא (ד) בדק בקינה של תרנגולין מערב יו"ט ולא מצא בה ביצה ולמחר השכים ומצא בה ביצה מותרת באכילה ביו"ט (ה) (ה) אימר לא בדק יפה והלא בדק יפה אימר יצתה רובה וחזרה הוה וכדרבי יוחנן דא"ר יוחנן (ו) ביצה שיצתה רובה מערב יו"ט (ו) וחוזרת מותרת לאוכלה ביו"ט (ז) כל שתשמישו ועיבורו שוה יולדים ומגדלים זה מזה (ז) הכל משמשין פנים כנגד עורף חוץ משלשה שמשמשין פנים כנגד פנים ואלו הן דג (ח) ואדם ונחש ומ"ש הני תלתא כי אתא רב דימי (ט) אמרי במערבא הואיל ודיברה עמהם שכינה תנא גמל אחור כנגד אחור: ת"ר תרנגולת לעשרים ואחד יום וכנגדה באילן לוז כלב לחמשים יום וכנגדו באילן תאינה חתול לחמשים ושנים (י) יום וכנגדו באילן תות חזיר לששים יום (יא) כנגדו באילן תפוח שועל וכל מיני שרצים (יב) ששה חדשים וכנגדם באילן תבואה בהמה דקה טהורה לחמשה חדשים (יג) וכנגדן באילן גפן בהמה גסה טמאה לשנים עשר חודש וכנגדו באילן דקל (ח) טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן זית הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לשלש שנים וכנגדן באילן בנות שוח אפעה לשבעים שנה (יד) וכנגדו באילן חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה וימי עיבורו שלש שנים נחש לשבע שנים ולאותו רשע לא מצינו חבר ויש אומרים מוכססים (טו) מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום דר' יהושע בן חנניא שנאמר (ט) ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה אם מבהמה (א) נתקללה מחיה לא כ"ש אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחיה אחד לשבעה ומאי ניהו חמור מחתול כך נתקלל הוא מבהמה (טז) אחת לשבע דהוה ליה שב שני אימא כשם שנתקללה חיה מבהמה אחת לשלש (ג) שנים ומאי ניהו ארי מחמור כך נתקלל הוא מחיה אחת לשלש (ג) שנים דהוה ליה תשע שנים

מי

ה"ג **הדולפנין פרים ורבים מבני אדם.** שאם בא אדם עליהם מתעברות הימנו: **בני ימא.** דגים יש בים שחציין צורת אדם וחציין צורת דג ובלע"ז שריינ"א: **כל.** מין שביצי הזכר (ו) כגון חיה ובהמה מבחוץ מוליד עובר ממש: **וכל.** מין שביצי זכר מבפנים מטילה הנקיבה ביצים: **אווז.** של ישוב ואווז של בר כלאים להרביע לפי שאין הזכרים דומים דזה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים: **זכרותו.** הגיד ואווז בר זכרותו מבפנים: **ולמחר השכים.** קודם היום ומצא בה ביצה מותרת דלא נולדה בליל י"ט אלא מאתמול דתרנגולת אינה יולדת בלילה כדתני לעיל. (יז) יצתה רובה מותרת דבתר יציאת רובה אזלינן: **כל שתשמישו ועיבורו שוה.** כגון כשב ועז ששניהם (יח) פנים כנגד עורף וימי עיבורן שוה ששוהין חמשה חדשים ויולדין (יט) אם בא אחד על מין חבירו: **ומגדלין.** מניקין: **שכינה עמהם.** שנאמר (יונה ב) ויאמר ה' לדג: **לעשרים ואחד יום.** לאחר שנתעברה מן התרנגול שוהה ביצתה ליגמר עד אחד ועשרים יום: **לוז.** קולדל"א שגדלים בו אגוזים קטנים ומשעת פרחיו עד שעת גמר פריו (כ) (ס) שנים ועשרים יום: **כלב לנ' יום.** (כא) גמרה צורת הולד: **וכנגדו באילן תאינה.** כמאן דאמר (ברכות דף מ.) עץ שאכל אדם הראשון חטה היתה קרי לתבואה אילן: **דקל.** גדילין בו תמרים: **ברדלס.** אפא: **קוף.** שינייר"א בלע"ז: **קיפוף.** כעין קוף הוא ויש לה זנב ובלשון אשכנז מרקל"א: **אפעה.** מתעבר אחר שבעים שנה שנולד: **וימי עיבורו.** משעת הפרח עד שעת גמר (כב) פירות: **מוכססים.** מין בנות שוח ולא בנות שוח ממש: **מנא הני מילי.** דנחש עיבורו שבע שנים: **אם מבהמה נתקלל מחיה לא כ"ש.** (כג) (ט) שפחותה יותר מן חיה שהרי עז ה' חדשים וחתול נ"ב [יום] והא ל"ל דהא מכל חיה היינו ארי או אפעה דא"כ ליכתוב מכל החיה ולא ליבעי בהמה: **אלא להכי כתב קרוייהו לומר לך כו'.** והכי משמע ארור הוא מכל הבהמה כמה שהיא ארורה יותר מן החיה כשם שהבהמה נתקללה מן החיה על אחת ז' ומאי ניהו חמור מחתול שבשנה יש ז' פעמים נ"ב כך נתקלל הוא מן הבהמה כגון מבהמה גסה טמאה אחד לשבע דבהמה טמאה גסה י"ב חדש וחשוב ז' פעמים י"ב חדש היינו אחד לשבע הן שבע שנים:

מי

הדולפנין פרין ורבין כבני אדם. כן גירסת הקונטרס וכן מוכח בתוספתא (פ"א) (כד) יולדין ומגדלין מבני אדם: **אימר** יצתה רובה וחזרה. מכאן מתירין לקנות ביצים (כה) בליל שני של יו"ט של גליות חוץ משני ימים טובים של ראש השנה לפי שקדושה אחת הן: **תרנגולת** כ"א יום כנגדה באילן לוז. פי' הקונטרס קולדל"א שגדלים בו אגוזים קטנים וריב"א מפרש (כו) שקדים שקורין אמנדל"ד דבטנים ושקדים (בראשית מג) (כז) מתרגם ירושלמי לוזים מקל שקד (ירמיה א) מתרגם חוטרא דלוזא (ו) וי"מ מקל שקד אחד לכ"א אף מ"ז כמאה לתשעה כאב כן ויגאן השקד (קהלת יב) מתרגם שיגלא ויגמל שקדים (במדבר יז) [מתרגם] וכפית שגדין עוד אמרינן וינאץ השקד זה לוז של שדרה ממנה עתידים מתים להחיות לעתיד (ז) לבא לוז תרגום של שקד (ויקרא רבה): **באילן** תות. אין ראיה מכאן שמברכין עליהן בורא פרי העץ דהכי (כח) אמרינן באילן דגן דאמר כמ"ד (ברכות דף מ.) עץ שאכל ממנו אדם הראשון חטה היתה אלמא קרי לתבואה (כט) אילן ולא מברכין בהם פרי העץ ומיהו תותים הגדלים באילן מברכין פרי העץ אבל לא תותי שדה דאי שקלא לפירא לא הדר גווזא ומפיק ואין מברכין פרי העץ אלא כי הדר גווזא ומפיק (ח): **ברדלס.** פ"ה אפא (ל) ופ"ק דסנהדרין (דף טו:) פ"ה פוטו"ש וסוף פ"ק דב"ק (דף טז.) [אמרינן] ברדלס [זו] אפא ואמרינן צבוע זה אפא (מ) וגיא הצבועים (ש"א יג) מתרגם חישר אפעיא מיהו ברדלס דהכא משמע דהוא כעין פוטו"ש ויולד לשלש שנים מדשינה אפעה לשבעים שנה וב' מיני ברדלס הן (ט): **הקוף** והקיפוף. (לא) מין חיה הוא מדחשיב להו בהדי פיל ואמר פ' הרואה (ברכות דף נז:) כל מיני חיות יפין לחלום חוץ מן הפיל (מ) והקיפוף ופ' המפלת (נדה דף כג.) אמרינן (ע) לא"ת ר"ת אומר הואיל ועיניהם הולכים לפניהם כשל אדם והוא כוס וינשוף (ויקרא יא) מתרגם קריא וקפופא ויש קפוף אחר מין עוף פרק אלו טריפות (חולין דף סג.) אמר תנשמת כאות שבעופות ואמר כאות שבעופות קפוף ויש גרס קיפוד כלא"ת ע"ד וירשוה קאת וקיפוד (ישעיה לד) ואי גרס קיפוף ותרי גווני קיפוף יש בעופות א"כ כי מפרש כאות שבעופות קפוף והיכי ידענא כהו אי איירי בינשוף או בתנשמת: **בנות** שוח. על משנה (פ) דשביעית שלהן בשניה (שביעית פ"ה מ"א) פי' בירושלמי (לב) בכל שנה מוטין בה פירות ופירות שמוטין בשנה אחת אין נגמרין עד שלש שנים ולא כפי' ר"ח שפירש גני (צ) ני אילנות לא מפקין ככל שתא (ק) אלא (לג) עשרים מנייהו כגון בנות שוח לג' (ר) שנים ופ"ק דע"ז (דף יד.) גרס מוכססים בנות שוח מין אחד וכן שמו וקשה במסכת דמאי (פ"א מ"א) תנן הקלין שבדמאי לא נחשדו עמי הארץ עליהן משמע דלאו פירי חשוב נינהו ופ"ק דמסכת ע"ז (דף יד.) מפרש תאיני חיורתא ופרק ג' (לד) דנדרים (דף כ.) (ש) בנות שבע ותאנים לבנים שני מינין דאמר אלו הייתי יודע שבנות שבע בתוך ככלה הייתי אומר תאנים לבנות ושחורות אסורות בנות שבע מותרות ונראה בנות שוח ובנות שבע מיני תאנים הן אלא שבנות שוח רעות כדמשמע במתני' דהקלין שבדמאי וכההיא דשביעית כשבור שאין שביעית נוהג בהן ובנות שבע יפות (לה) כדמשמע בשביעית (פ"ה) ובנדרים (דף כ.) ומסתמא אדם (לו) מן היפות אכל ונקראו שבע מן שבעת ימי אבלות ושוה שגרמתו טוחה ותולין הקללה במקולקל (ס): **ומאי** ניהו חמור מחתול. דחתול לנ"ב יום ותימה למ"ד כלב מין חיה כדאיתא במסכת ביצה (דף כה:) שלשה עזין הן כלב [בחיות] לנקוט חמור מכלב דמקולקל טפי שהכלב לנ' יום י"ל מנין זה מכוון טפי דהוי (א) שנים:

אחד

לד א מיי' פ"ט מהל' כלאים הלכה ה טוש"ע יו"ד סימן רצז סעיף ז:

לה ב ג מיי' פ"א מהל' יו"ט טוש"ע א"ח סי' תקיג סעיף י:

מוסף רש"י

זה ביציו מבחוץ. כלי הזכרות ניכרין בלוח הכר מבחוץ (ב"ק נה.). **יולד ביום.** נקביותיו יולדות ביום (ביצה ז.). **עטלף.** קלב"א סוריץ בלע"ז (שם). **מערב יו"ט.** בין השמשות, דשוב לא ילדה אלא בלילה (שם). **ולמחר השכים.** קודם עלות השחר, והאי דנקט בדק רבותא קמ"ל דלא"ע דבדק ולא מצא, דליכא למתליה דנולדה בחול, אפילו הכי מותרת דמתלינן אבריאתא דתני כל שתשמישו ביום נולד ביום והא ודאי לא ילדתו בלילה (שם). **אימר יצתה רובה וחזרה הוה.** ולא"ע למיתלא דלא שכיחא היא, מגו דפשיטא לן דאינה יולדת בלילה תלינן בה (שם). **כל שתשמישו ועיבורו שוה.** שמשמשין שניהם פנים כנגד פנים, כגון אדם, או פנים כנגד עורף כגון בהמה, ועיבורן ימי עיבור, **יולדים ומגדלים זה מזה.** מתעברים זה מזה ומניקים זה בנו של זה (חולין קכז.).

שיטה מקובצת

א) ורבין מבני אדם: ב) מוליד מבפנים מטיל ביצים: ג) ביום מוליד ביום בלילה מוליד בלילה וכצ"ל לקמן: ד) בלילה תרנגול תשמישו ביום מוליד ביום בלילה כו': ה) ב"ט והלא בדק אימר לא בדק יפה אימר: ו) י"ט וחוזרה מותרת: ז) מזה וכל שאין תשמישן ועיבורן שוה אין מולידין ומגדלין זה מזה הכל: ח) דג ונחש ואדם: ט) רב דימי אמר אמרי: י) לחמשים ושנים. ס"א לחמשים יום והכלב לחמשים ושנים יום ובשמעתין משמע כגירסא הראשונה: יא) יום וכנגדו באילן: יב) שרצים לששה חדשים וכנגדן באילן: יג) חדשים וכנגדה באילן גפן כו' חודש וכנגדה באילן זית טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן דקל הזאב: יד) שנה וכנגדה באילן: טו) מוכססין ובנות שוח אנה"מ: טז) מבהמה אחד לשבע: יז) לעיל סה"ד ומה"ד יצתה רובה מע"ש וחזרה ובלילה יצאת מותרת ובתר: יח) ששניהם משמשי פנים: יט) ר"ולדין סה"ד והה"ד יולדין אם בא: כ) פריו אחד ועשרים: כא) יום נגמר צורת: כב) גמר פירי הס"ד: כג) שפחות שבבהמה הוא יותר מהחיה שהרי: כד) בתוספתא דקתני וולדין ומגדלין מבני אדם: כה) ביצים מן העובר כוכבים בליל י"ט ב' בשני ימים טובים של גליות אבל לא בשני י"ט של ר"ה: כו) מפרש אילן שגדלים בו שקדים: כז) בתרגום ירושלמי לוז וכן מקל שקד (דבטנים ושקדים מתרגמינן לוזים ירושלמי וכן מקל שקד) מתרגמי' חוטרא דלוזא וכן איתא במדרש מקל שקד אני רואה מה שקד הוא כ"א יום משעה חנטה עד גמר פירותיו אף מי"ז בתמוז עד ט' באב ובתרגום קהלת וינאץ השקד ותצין (ל) ריש שקדותא בבחשותא מן שגריא ותרגום ויגמול שקדים וכפות שגדין עוד אמרו במדרש וינאץ השקד זה לוז של שדרה ובמדרש מפורש גבי וינאץ השקד שממנה עתידים מתים להחיות לעתיד לבא והוא

מסורת הש"ס

[illegible]

תורה אור השלם

א. ויאמר יי אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גחנך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך: בראשית ג יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' אם מבהמה נתקללה [illegible]

לעזי רש"י

שירינ"א. סירנה (בתולת-ים).
קולדל"א [קולדר"א]. (עץ) אלסר, אגוז.
שיני"א. קוף.
מירקא"ש. קוף בעל זנב (בבוניות).

רבינו גרשום

אמר רב יהודה בני ימא. אדם של ים. כל שביציו מבחוץ [illegible] מוליד ולד חי: כל שביציו של זכר מבפנים כגון עופות ונקבתו מטילי ביצים: כלאים זה בזה לענין הנבעה: אלא שזכרותו מבחוץ גידו מוליד: ושזכרותו (מבפנים) מטיל ביצים: [illegible] מותר לאוכלה ביו"ט. [illegible] והלא בדק יפה [illegible] שיצאה רובה וחזרה [illegible]

[illegible]

א) נ"ל [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com